

بررسی وضعیت و رابطه رفتار شهروندی سازمانی با عوامل رفتاری کارآفرینی سازمانی (مورد مطالعه: سازمان جهاد کشاورزی استان قم)

تالیف: دکتر سید احمد حسینی

استادیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شاهد، sa_hosseini951@yahoo.com

دکتر حبیب ابراهیم پور

استادیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه محقق اردبیلی، haebrahim@yahoo.com

سجاد حبیبیان «نویسنده مسئول»

کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی دانشگاه شاهد، sajad1400@gmail.com

معصومه جانعلی زاده چوب بستی

کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور، janalizadeh9246@yahoo.com

چکیده

در دنیای پر رقابت کنونی، سازمان ها پیوسته در جستجوی شیوه های جدیدی برای افزایش عملکرد و تلاش کارکنان شان هستند. اکنون به نظر می رسد که کارآیی سازمان تا حدود زیادی به تلاش کارکنان که فراتر از الزامات تعریف شده، نقش می باشد، بستگی دارد. این تلاشها برای پاسخگویی بهتر و اثربخش تر لازم است به چالش های پیش روی سازمانها معطوف شوند که انجام این امر نیازمند توجه به بعد رفتاری کارآفرینی سازمانی می باشد. تحقیق حاضر با هدف بررسی رابطه بین رفتار شهروندی سازمانی و عوامل رفتاری کارآفرینی سازمانی در سازمان جهاد کشاورزی استان قم انجام شده است. عوامل رفتاری کارآفرینی سازمانی متشکل از هفت بعد فرهنگ سازمانی، انگیزش نیروی انسانی، سبک رهبری، ویژگی های مدیران، سیستم ارتباطات، آموزش کارآفرینی به منابع انسانی و ویژگی های کارکنان در نظر گرفته شد.

بر مبنای روش تحقیق پیمایشی با رویکرد توصیفی، ارتباط میان این ابعاد با رفتار شهروندی سازمانی و همچنین وضعیت آنها در سازمان، مورد بررسی قرار گرفته است. در جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه استفاده شده است. ۱۷۴ نفر با استفاده از نمونه گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه انتخاب شده اند. برای بررسی همبستگی بین متغیرها از آزمون اسپیرمن و پیرسون استفاده شده است و برای سنجش وضعیت مطلوبیت مولفه ها از آزمون t تک نمونه ای استفاده شده است.

واژه های کلیدی : رفتار شهروندی سازمانی، کار آفرینی سازمانی، فرهنگ سازمانی، انگیزش نیروی انسانی، سبک رهبری، ویژگی های مدیران، سیستم ارتباطات، آموزش کار آفرینی به منابع انسانی، ویژگی های کارکنان

مقدمه

سازمانها بدون تمایل افراد به همکاری قادر به توسعه اثربخشی خود نیستند، تفاوت بین همکاری خودجوش و اجباری از اهمیت فراوان برخوردار است. در حالت اجباری فرد وظایف خود را در راستای مقررات و قوانین و استانداردهای تعیین شده سازمان و صرفاً در حد رعایت الزامات انجام می دهد، در حالی که در همکاری خود جوش و آگاهانه افراد کوششها، انرژی و بصیرت خود را برای شکوفایی توانایی های خود بنفع سازمان بکار می گیرند (زارعی متین و همکاران، ۱۳۸۵: ۳۴). رفتار شهروند سازمانی برای هر سازمانی مطلوب است، چرا که با متغیرهای سازمانی مهمی همچون رضایت شغلی، نگهداری سیستم و بهره وری سازمانی ارتباط دارد. نتایج مطالعات نشان می دهد که مدیران می توانند رفتار شهروندی سازمانی را با ایجاد یا بهبود محیط کاری مثبت پرورش دهند، بجای آنکه متوسل به زور و اجبار شوند، به فرایندهای انتخاب یا استخدام یا جامعه پذیری اتکا نمایند تا این رفتارها را ایجاد نمایند (مقیمی، ۱۳۸۴: ۲). به دلیل تاثیر مثبت و مستقیم رفتار شهروندی سازمانی بر کیفیت خدمات ارائه شده و به تبع آن بر سود آوری سازمان، توجه به این گونه رفتارها می تواند یکی از راههای افزایش اثربخشی سازمانها باشد که تاکنون بدان توجه چندانی نشده است. سازمانهای امروزی به افرادی نیازمندند که تمایل دارند با هنجارهای موجود هموردی نمایند و برای آن ها قابل قبول نباشد که فعالیت ها به روشی همیشگی انجام شوند، و همچنین افرادی باشند که مسولیت اقداماتشان را بپذیرند. اگر سازمانها (به خصوص) سازمانهای دولتی خواهان این هستند تا در بازارهایی که امکان موفقیت وجود دارد حضور داشته باشند و واحدها و همچنین بوروکرات ها را به کارآفرینان مبدل سازند، توسعه کارآفرینی درون سازمانی امری ضروری و اجتناب ناپذیر است (مقیمی، ۱۳۸۵: ۲).

در سالهای اخیر بسیاری از نویسندگان و پیشگامان، تغییراتی در سازمان و خدمات مدیریت دولتی را مورد توجه قرار داده اند و چارچوب مفهومی و اصول جدیدی را تحت عنوان « دولت کارآفرین » یا « مدیریت کارآفرینانه در بخش دولتی » به عنوان محورهای مدیریت دولتی نوین مطرح می کنند که می تواند سازمان های دولتی را در مواجهه با چالش های فرارو، اثر بخشی تر و پاسخگوتر سازد (مقیمی، ۱۳۸۳: ۳). کارآفرینی سازمانی^۱ به سرعت در حال تبدیل شدن به یک سلاح انتخابی برای بسیاری از سازمانها بویژه سازمانهای بزرگ است. کارآفرینی سازمانی تلاشی است برای ایجاد ذهنیت و مهارتهای کارآفرینانه و البته وارد ساختن این ویژگی ها و ذهنیت ها به درون فرهنگ و فعالیتهای سازمان (استونر و همکاران، ۱۹۹۵: ۱۷). با توجه به اهمیت کشاورزی در جهان به ویژه کشورهای در حال توسعه و به تبع آن نقش سازمانهای مرتبط با آنها در توسعه و ایجاد زمینه های نوین جهت رشد و توسعه بخش کشاورزی، در همین راستا، این سازمانها به منظور افزایش قابلیتهای خود در محیط به شدت رقابتی امروز توجه به رویکردهای کارآفرینی درون سازمانی و کارآفرینی سازمانی را سرلوحه خود قرار داده اند از آنجایی که اکثر سازمان ها در کشور ما از بهره وری، پویایی و قابلیت رقابت در فضای ملی و جهانی به حد کافی برخوردار نیستند، توجه به این دو مقوله می تواند در برون رفت از این شرایط تاثیر و افری داشته باشد. آنچه که ذکر شده نشان دهنده اهمیت و در نتیجه ضرورت تحقیق در این زمینه است. با توجه به اینکه رفتار شهروندی سازمانی و کارآفرینی می تواند نقش بسزایی در بهبود عملکرد و اثر بخشی سازمان داشته باشد، ولی با این حال در سازمانها نارسایی هایی در توجه به این دو عامل وجود دارد. لذا در این تحقیق محقق به دنبال پاسخ به این سوال است که " آیا رابطه ای بین رفتار شهروندی سازمانی و عوامل رفتاری کارآفرینی سازمانی وجود دارد یا نه ؟ "

مروری بر ادبیات تحقیق